

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-39>

УДК 336.7-021.161-047.44:314.1(477)

ФІНАНСОВИЙ РИНОК АЗІЙСЬКОГО РЕГІОНУ

FINANCIAL MARKET OF THE ASIAN REGION

Примостка Олена Олександрівна

доктор економічних наук, професор,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5887-7951>

Prymostka Olena

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

У статті досліджено ключові напрями розвитку ринків банківських послуг; розглянуто банківські системи країн Азії; проаналізовано історичні аспекти розвитку банківництва у азійському регіоні, місце банків регіону у світовому рейтингу. Проаналізовано азійський ринок банківських консолідацій та визначено особливості розвитку ринку банківських установ у напрямі консолідації їх діяльності, розглянуто вплив економічних циклів на розвиток світових консолідаційних процесів у банківському секторі, а також глобальної фінансової кризи 2008 року. Окреслено організаційно-економічні заходи урядів та відповідних установ з регулювання та нагляду за фінансовим та банківським секторами у країнах, що мають найрозвиненіші ринки банківських послуг. Особлива увага приділяється дослідженню факторів впливу впровадження інструментів Базель III та їх впливу на банки азійського регіону.

Ключові слова: банківська система Азії, консолідація, ринок банківських послуг, Базель III, банківництво.

В статье исследованы ключевые направления развития рынков банковских услуг; рассмотрено банковские системы стран Азии; проанализированы исторические аспекты развития банковского дела в азиатском регионе, место банков региона в мировом рейтинге. Проанализированы азиатский рынок банковских консолидаций и определены особенности развития рынка банковских учреждений в направлении консолидации их деятельности, рассмотрено влияние экономических циклов на развитие мировых консолидационных процессов в банковском секторе, а также глобального финансового кризиса 2008 года. Определены организационно-экономические меры правительств и соответствующих учреждений по регулированию и надзору за финансовым и банковским секторами в странах, имеющих развитые рынки банковских услуг. Особое внимание уделяется исследованию факторов влияния внедрения инструментов Базель III и их влияния на банки азиатского региона.

Ключевые слова: банковская система Азии, консолидация, рынок банковских услуг, Базель III, банковское дело.

The article explores the key areas of development of banking markets; the banking systems of the Asian countries are considered; the historical aspects of the development of banking in the Asian region, the place of the region's banks in the world ranking are analyzed. Asia has been the world's largest regional banking market for a decade. Recently, consolidation processes have intensified due to several factors, including the low level of bank capitalization; a large number of small banks with an inefficient management system, which negatively affects the stability of the entire banking system; the emergence of new technologies and management methods, the implementation of which requires significant financial resources. China's big banks continue to look for opportunities for inorganic growth in Southeast Asia. Banking regulators in Southeast Asia aim to consolidate and seek to attract large banks to take over non-performing banks. The Asian market of banking consolidations is analyzed and the peculiarities of the development of the market of banking institutions in the direction of consolidation of their activity are determined, the influence of economic cycles on the development of global consolidation processes in the banking sector and the global financial crisis of 2008 are considered. The organizational and economic measures of governments and relevant institutions for regulation and supervision of the financial and banking sectors in countries with the most developed markets for banking services are outlined. Particular attention is paid to the study of the factors influencing the implementation of Basel III instruments and their impact on banks in the Asian region. Basel III, which was developed and implemented in response to the challenges of complex Western financial systems, has also been widely implemented in Asia-Pacific banking systems with relatively small capital markets and limited securitization.

Tighter capital and liquidity requirements under Basel III may constrain bank lending and economic development. It was determined that Asian regulators, who quickly signed Basel III, which was designed primarily to eliminate violations of the law, made Asia-Pacific banking systems more resilient and banks withstood the global financial crisis much better than the Asian financial crisis.

Keywords: Asian banking system, consolidation, banking services market, Basel III, banking.

Постановка проблеми. Глобальний фінансовий ринок в цілому, та міжнародний банківський ринок, зокрема, розвивається неоднорідно, обираючи різні вектори. Дослідженню банківництва у США та Європі приділяється більше уваги, а ринок Азійського регіону частково залишається поза увагою науковців.

Також, у посткризовий період суттєво посилюється регулювання діяльності банків на глобальному рівні, як з боку урядів країн, так і з боку міжнародних наглядових організацій. Отже, особливої актуальності набуває питання дослідження змін інструментів регулювання міжнародних ринків банківських послуг та їх наслідків.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасному банківництву притаманні певні регіональні особливості розвитку і це питання давно знаходиться в центрі уваги дослідження банківської діяльності. Дослідження ефективності азіатських фінансів установ порівняно небагато, порівняно з дослідженнями банківської справи в США та Європі. Алтунбас, Лю, Моліне та Сет [1] вивчають ефективність та ризик японського банківського бізнесу. Окуда (2000) оцінює функцію витрат внутрішніх банків Філіппін на період доазійської кризи [2]. Лейтнер використовує методи лінійного програмування для оцінки ефективності роботи Таїланду фінансові та цінні папери протягом 1990–1995 років [3]. Хуан, Фу та Хуан вивчили ефективність кредитної спілки фермерів Тайваню [4]. Однією з перешкод у дослідженні діяльності азійських банків є відсутність загальнодоступних даних про азійські фінансові установи, що не торгуються публічно. Клаесен та Глаеснер також порівнюють результати діяльності банків у кількох країнах Азії країн у вивченні питань інтернаціоналізації фінансових послуг [5]. Однак їхня увага зосереджена більше на прибутку, а не на операційній частині фінансових установ. Нарешті, Левін, Лоаза та Берк вивчають банківські системи у всьому світі, зосереджуючись на питанні чи впливають регулювання та власність на ефективність та стабільність [6].

Богдан Капрару демонструє, що економіки, що розвиваються, мають головне вплив на рівень світової економіки, і банківські системи в цих державах характеризується крихкістю,

оскільки за останні кілька років банки зазнали значних змін десятиліття в результаті: дерегуляції, інтернаціоналізації банківської справи, зміни політичного режиму, посилення фінансової та банківської конкуренції, розвиток технологій і, нарешті що не менш важливо, міжнародні фінансові кризи [7]. Саедармоно вказує, що влада в Азії заохочувала консолідація банківської системи шляхом злиття та поглинання з метою підвищення стійкості [8]. З міжнародної точки зору, порівняльних досліджень банківництва в країнах Азії дуже мало. Низка азійських економік, таких як Гонконг, Сінгапур та Південна Корея, є висококонкурентними та демонструють дещо іншу динаміку продуктивності, включаючи заміщення праці та капіталу, порівняно із західними економіками.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідженню азійського фінансового та банківського ринку присвячено цілу низку праць як зарубіжних так і вітчизняних дослідників. Але більшість з них аналізують діяльність банків у період, що передував світовій фінансовій кризі. Тому, актуальним, на нашу думку, є аналіз останніх тенденцій на напрямів розвитку банківських ринків азійського регіону у посткризовий період.

Метою даної статті дослідити особливості розвитку азійського ринку банківництва та проаналізувати місце банків азійського регіону на світовому банківському ринку, розглянути операції консолідації на ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток ефективної фінансово-банківської системи залишається актуальним завданням для ринків країн Азійського регіону. Початковий період швидкого розвитку і розширення кредитної активності, що спирався на іноземний капітал, допоміг включити у фінансовий ринок широке коло фірм і домогосподарств. Але цей період призвів до нестабільності і низької фінансової ефективності – сьогодні проблеми відчувають практично всі банківські системи країн Центральної Азії на тлі зниження зростання доходів. Населення все ще не довіряє банкам, які бачаться агентами, що обслуговують великий клас, і рідше – малі підприємства та селянські господарства.

На азійський фінансовий сектор покладено завдання сприяти трансформації реаль-

ного сектору економіки. В азієському фінансовому секторі переважає короткострокове банківське кредитування; він страждає від переважання короткострокового капіталу на ринку та дефіциту "реальних грошей", довгострокових інвесторів, таких як страхові компанії та пенсійні фонди. Азійська фінансова система адаптована до «старої промислової» реальної економіки, яку вона обслуговує. Для модернізації азійських економік повинна трансформуватися і фінансова система.

До азійської фінансової кризи 1997 р. економіка країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону переживала швидше зростання, порівняно із Європою та США. Середній темп зростання ВВП протягом 1990-х років у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні становив понад 6%, що було набагато вище темпів зростання в Європі (1,9%) та США (2,67%). Зокрема, нові індустріальні та економіки, що розвиваються, сприяли високим темпам зростання ВВП в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні [9].

Не так давно банки в Азії наслідували західну модель розвитку, дублюючи продукти, послуги та бізнес-моделі. Однак відносини між Сходом і Заходом швидко змінюються, оскільки ринки Азії, що розвиваються, стали основним двигуном зростання світового банківського бізнесу. Понад 40 із 100 найбільших банків у світі за активами є азійськими і складають приблизно 50 відсотків ринкової капіталізації 100 найбільших банків у всьому світі [10]. Азія протягом десятиліття є найбільшим у світі регіональним банківським ринком, приносячи прибуток до оподаткування понад 700 млрд. доларів і складаючи 37 відсотків загального обсягу банківського прибутку в 2018 році. За прогнозами, із зростанням доходів та зростанням середнього класу, включаючи дві третини азійських домогосподарств, особисті фінансові активи

в регіоні становитимуть до 2025 року 69 трлн. дол. США, що становить приблизно три чверті загальної суми.

Азійська фінансова система виявилася стійкою під час світової фінансової кризи (GFC). Списання безнадійної заборгованості банками за період з 2007 по 2010 рік склали 1,5% від загальної суми банківських позик та портфелю цінних паперів, значно менші за 7% та 5% списань, що спостерігаються в США та Великобританії. Зараз азійський банківський сектор становить 37% від загального світового банківського та страхового ринку капіталізація, з 16% у 2003 році та 28% у 2007 році. Однак останні дискусії «звуження» Федеральної резервної системи США – тобто зменшення ставки (базової) грошової одиниці експансія – спричинили нестабільність в азійській фінансовій системі. Починаючи з травня 2013 р. ринкова капіталізація фінансових послуг в основному в Азії зменшилася між 5% і 20% ринки. Інвестори також вийшли з країн Азії, що розвиваються, хоча останнім часом відбувся відтік становлять не більше 5% загальних інвестицій фонду [11]. Китайські банківські гіганти «великої четвірки» очолюють список найбільший у світі банків (табл. 1). Промислово-комерційний банк Китаю (ICBC) в даний час є найбільшим банком у світі за сукупними активами. Загальні активи 20 найбільших банків світу мають понад 52,9 трлн. дол. США.

Одним із актуальних напрямів розвитку та зростання банківських систем є проведення угод консолідації. Процеси консолідації прискорилися в посткризовий період, тому значного досвіду та статистичної бази для їх дослідження ще не накопичено. Світова практика свідчить, що здебільшого банківські установи самі обирають спосіб консолідації, а найпоширенішими з них є злиття та поглинання.

Таблиця 1
Найбільші у світі банки та банківські групи за сукупними активами (01.01.2021 р.)

Рейтинг	Банк	Країна	Активи, US\$ млрд
1	Industrial and Commercial Bank of China	Китай	4,913
2	Agricultural Bank of China	Китай	4,008
3	China Construction Bank	Китай	3,652
4	Bank of China	Китай	3,627
5	JP Morgan Chase	США	3,386
6	Mitsubishi UFJ Financial Group	Японія	3,354
7	HSBC Holdings	Великобританія	2,956
8	BNP Paribas	Франція	2,946
9	Bank of America	США	2,820
10	Credit Agricole	Франція	2,386

Джерело: побудовано на основі [12]

Традиційно найбільша частка угод реструктуризації та реорганізації (у грошовому еквіваленті) відбувається в таких країнах як США і Великобританія, тоді як країни західної Європи і Японія до 1990-х років характеризувалися низькою активністю цих процесів.

Останнім часом процеси консолідації активізувалися, що зумовлено кількома чинниками, зокрема низьким рівнем капіталізації банків; великою кількістю малих банків з неефективною системою управління, що негативно позначається на стійкості всієї банківської системи; появою новітніх технологій та методів управління, для впровадження яких необхідні значні фінансові ресурси. При цьому протікання процесів консолідації має специфічні та регіональні особливості, які необхідно дослідити докладніше.

В азіському регіоні консолідація банків розпочалась в Сінгапурі. Це були злиття OUB та UOB, і Keppel Capital Holdings та OCBC. У Таїланді іноземні банки взяли під контроль тайські банки як для їх порятунку, так і для виходу на ринок після азіської фінансової кризи. Прикладами є придбання UOB банку "Radanasin Банк" та "Standard Chartered Bank" банком "Nakornthon Банк". У Кореї подібні кроки свідчать про те, що іноземні компанії отримують значні частки капіталу в корейських банках. Наприклад, Newbridge Capital придбала 51% акцій Korea First Bank та консорціум, що складався з JP Morgan та Carlyle Group, отримав 40,7% акцій в Koram Банк.

В Гонконгу банківські ринки, як роздрібні, так і оптові, вже добре розвинені і домінують такими банками, як HSBC, Standard Chartered, Банк Китаю та Банк Східної Азії. Події в азіатському регіоні, такі як фінансова криза та сповільнення експорту через зниження довіри споживачів у США, спричинили більший тиск на банки та призвели до необхідності пошуку нових способів збільшення доходів і розширення частки ринку, а також можливості скоротити витрати для підвищення прибутковості.

Дослідження показують, що в азіатському регіоні банки за останні роки знизили свою прибутковість. Як результат, багато з них розглядають (або змушені розглядати) консолідацію як вирішення проблеми зниження прибутків. Відсутність бажання корпоративних позичальників брати борги через невизначеність на ринках призвело до того, що багато банків концентрувалися на роздрібному банківському обслуговуванні. Проте жорстка конкуренція в іпотечному кредитуванні та падіння процентних ставок зробили іпотечне кредиту-

вання менш рентабельним, хоча це певною мірою компенсувалося зменшенням депозитних ставок. Оскільки банківські ринки стають більш розвиненими та конкурентоспроможними, збільшити частку ринку стає все важче. У такому середовищі банки прагнуть розширюватися та скоротити витрати через консолідацію. Прикладами такої тенденції є придбання банком Standard Chartered частки кредитних карток банку Chase Manhattan з метою розширення своєї частки ринку кредитних карт в Гонконгу, купівля DBS банком банку Dao Heng та Overseas Trust банку з метою географічного розширення на роздрібному ринку. Іншою групою консолідації банків, що впливають на діяльність банків в Азії, є злиття зарубіжних банків з місцевими, такими як злиття IBJ, DKB і Fuji Bank в Mizuho Банк у різних азіатських юрисдикціях.

В Японії консолідація банків здійснюється лише у випадках, необхідних для виживання банку. Японська модель консолідації заснована на дотриманні принципу виняткової добровільності і солідарності позиції акціонерів, персоналу і профспілок. Особливості структури японської економіки (перехресна власність) обумовлюють те, що найбільша частина консолідаційних угод є дружніми і укладається шляхом закритих переговорів між керівництвом банків. Банківська консолідація в Японії має на меті концентрацію капіталу банків. Всі консолідаційні угоди можна розподілити на чотири типи: стратегічні об'єднання банків, метою яких є створення банківських груп в банківській галузі; купівля «проблемного» банку; об'єднання банків, метою яких є збільшення частки на ринку; ворожі об'єднання банків.

У Китаї процес відкриття доступу іноземного капіталу до національної банківської системи відбувався поступово впродовж 30-ти років. Були встановлені ліміти на частку іноземних інвесторів у банківському капіталі, обмежувалися певні валютні операції у національній валюті філій іноземних банків, надходження іноземної валюти каналами прямих інвестицій підлягали обов'язковій конвертації в національну валюту.

У 2017 році Китай зробив великий крок до відкриття своєї фінансової системи, пропонуючи послаблення лімітів власності, що викликало великий інтерес серед інвесторів, які прагнуть збільшити свою участь у цій економіці. Був знятий 20-відсотковий ліміт на загальний обсяг іноземних інвестицій у китайські банки. Іноземні компанії тепер можуть

володіти мажоритарним пакетом акцій китайських компаній.

Китайські великі банки продовжують шукати можливості для неорганічного зростання в Південно-Східній Азії. Банківські регулятори в Південно-Східній Азії спрямовані на консолідацію і прагнуть залучити великі банки до поглинання непрацюючих банків.

Узагальнюючи проведенне дослідження можемо констатувати, що регіональний розподіл обсягів здійснених консолідаційних угод в банківському секторі суттєво відрізняється за регіонами світу (рис. 1).

Упродовж 2007–2013 років банківські системи багатьох країн зазнали важливих трансформацій власності. Це стало наслідком впливу економічних циклів на розвиток світових консолідаційних процесів у банківському секторі, а також глобальної фінансової кризи 2008 року. Глобальна фінансова криза справила вплив на міжнародну експансію та інвестиційні рішення глобально активних банків, багато з яких базуються в країнах, котрі постраждали від кризи. В той час як деякі банки відмовлялися від іноземної діяльності (як примусово, так і добровільно), інші банки шукали можливості для розширення своєї діяльності за кордоном або збільшення власної частки ринку в інших країнах.

Структура власності також змістилася за рахунок доходів країни та регіону групування. Незважаючи на значне скорочення присутності іноземних банків, що належать країнам з високим рівнем доходу з 2007 року, кількість іноземних банків з країн з ринком, що розвивається, продовжувала зростати та її темпи трохи прискорились.

Запровадження Базель III суттєво вплинуло на діяльність банківських установ у світі та у Азіатсько-Тихоокеанському регіоні зокрема. Банки постійно домінували у фінансових системах в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні і відігравали важливу роль у регіональному економічному розвитку. Після бурхливого зростання протягом 1990-х років азіатсько-тихоокеанські фінансові системи, особливо банківські системи, зазнали серйозних ударів у фінансовій кризі Азії 1997 року. Регулятори здійснили низку реформ для підвищення ефективності банків, конкуренції, регулювання, нагляду та прибутковості для підвищення фінансової стабільності. Ці зусилля зробили азіатсько-тихоокеанські банківські системи більш стійкими і банки витримали світову фінансову кризу набагато краще, ніж азійську фінансову кризу. Базель III, який був розроблений та впроваджений у відповідь на проблеми складних західних фінансових систем, широко впроваджувався і в азіатсько-тихоокеанські банківські системи з відносно невеликими ринками капіталу та обмеженою сек'юритизацією. Більш жорсткі вимоги до капіталу та ліквідності за Базелем III можуть стримувати банківське кредитування та економічний розвиток.

Азійські регулятори швидко підписали Базель III, який був розроблений головним чином усунути порушення законодавства, які дозволили банкам США та Європи стати небезпечними недостатньо капіталізовані та надмірно залежать від короткострокового оптового фінансування. Оскільки азійські банки фінансуються переважно за рахунок

Рис. 1. Регіональний розподіл загальної суми угод консолідації банків станом на 01.01.2021

Джерело: побудовано на основі [10]

депозитів фізичних осіб, первинні оцінки вказують на те, що Базель III збільшить витрати на фінансування азіатських банків лише на 2-5% порівняно із стільки ж як 35% для європейських та північноамериканських банків. Вплив на кредитування менш виражений, і банки, підвищуючи норматив власного капіталу, суттєво не підвищували кредитні ставки. Однак, реальний вплив Базеля III на кредитування нівелюється поточним коефіцієнтом ліквідності. Це дозволяє азіатським банкам нарощувати свої позики з низькою вартістю, але системи необхідні для вимірювання коефіцієнтів Базеля III на рівні продукту не створені. Однак, коли попит на кредити випереджає формування депозитів, ресурси балансу стають більш обмеженими, і збільшені витрати, покладені Базелем III, будуть відчуватися банками та позичальниками в реальній економіці:

– Кредитування МСП: необхідність утримувати більше та якісніший власний капітал під позики стиснути спроможність банків надавати МСП, особливо з огляду на те, що надається кредитування МСП більш очікувані збитки, ніж корпоративне кредитування. Ми підрахували, що середня віддача на власний капітал (RoE) для кредитування МСП зменшиться приблизно на 3 відсоткових пункти згідно Положення Базеля III. Банки, швидше за все, перекладуть частину витрат на МСП через вищі процентні ставки, зменшуючи тим самим попит на кредит.

– Торгове фінансування: Збільшення вимог до капіталу також збільшить витрати на забезпечення торгове фінансування. Хоча фінансування торгівлі отримує користь від рішення Базельського комітету відмовитись від 1-річного строку погашення та суверенного мінімуму для деяких торгових інструментів у 2011 році, вони зберегли 100% коефіцієнт перерахунку кредитів (CCF) для акредитивів (та інших позабалансові статті) при розрахунку коефіцієнта важеля. Коефіцієнт кредитного плеча та обмеження кредитного плеча потенційно обмежить спроможність балансу для фінансування торгівлі та зміни "альтернативна вартість" торгового фінансування по відношенню до інших банківських продуктів. Більше того, ми розглядаємо питання фінансування дебіторської заборгованості як значну проблему, оскільки це продукція вважається короткостроковим кредитуванням МСП, і тому її потрібно фінансувати 85% або 50% довгостроково за коефіцієнтом чистого стабільного фінансування (NSFR).

– Фінансування інфраструктури: фінансування інфраструктури триває довго. Базель III вищий вимоги до капіталу та NSFR збільшують вартість утримання та фінансування на такий тривалий час терміни погашення активів. І тип застави, щодо якого зазвичай надається таке кредитування захищені, такі як земля, можуть піддаватися важким стрижкам. RoE для фінансування проектів зменшиться приблизно на 5 процентних пунктів згідно з положеннями Базеля III. Дійсно, зменшення може бути ще більшим, якщо взяти до уваги збільшене регулятивна вартість давно похідних рішень, таких як міжвалютні свопи, необхідні кінцевим споживачам для ризику управління цими інвестиціями. Багато країн, включаючи США, затримують впровадження Базеля III. Азіатські країни радити глибше зрозуміти їх наслідки на рівні продукту законодавчих актів та побудувати більш згуртований погляд на Азію, який можна почути на світовому рівні.

Висновки. Азійський фінансовий сектор покликаний сприяти трансформації реального сектору економіки. В азійському фінансовому секторі переважає короткострокове банківське кредитування і спостерігається переважання короткострокового капіталу на ринку та дефіциту «реальних грошей». Довгострокові інвестори, такі як страхові компанії та пенсійні фонди незначно представлені на ринку фінансових послуг.

Не так давно банки в Азії наслідували західну модель розвитку, дублюючи продукти, послуги та бізнес-моделі. Однак відносини між Сходом і Заходом швидко змінюються, оскільки ринки Азії, що розвиваються, стали основним двигуном зростання світового банківського бізнесу.

Базель III був швидко підписаний азійськими регуляторами, з метою усунення порушень законодавства, які дозволили банкам США та Європи стати небезпечними недостатньо капіталізовані та надмірно залежать від короткострокового оптового фінансування. Оскільки азійські банки фінансуються переважно за рахунок депозитів фізичних осіб, то Базель III збільшить витрати на фінансування азіатських банків лише на 2-5%. Однак, реальний вплив Базеля III на кредитування нівелюється поточним коефіцієнтом ліквідності. Це дозволяє азіатським банкам нарощувати свої позики з низькою вартістю, але системи необхідні для вимірювання коефіцієнтів Базеля III на рівні продукту знаходяться у процесі розробки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Fu X.M., Lin Y.R., Molyneux P. (2015) Development of the Asia Pacific Banking System. In: Bank Competition, Efficiency and Liquidity Creation in Asia Pacific. Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137533845_2
2. Okuda, H. (2000) The production technology of Philippine domestic banks in the pre-Asian Crisis Period: Estimation of the cost functions in the 1990–96 period, Working paper, Hitotsubashi University.
3. Leightner, J.E. (1999) The Achilles' heel of Thailand's financial market, in Tsu-Tan Fu, Cliff J. Huang, and C.A. Knox Lovell, ed.: Economic Efficiency and Productivity Growth in the AsiaPacific Region, (Edward Elgar Publishing, Northampton, MA).
4. Huang, C.J., T.T. Fu, and M.Y. Huang (1999) Cost efficiency of the farmers' credit unions in Taiwan, in Tsu-Tan Fu, Cliff J. Huang, and C.A. Knox Lovell, ed.: Economic Efficiency and Productivity Growth in the Asia-Pacific Region, (Edward Elgar Publishing, Northampton, MA).
5. Classens, S., and T. Glaessner (1998) Internationalization of financial services in Asia, Working paper, World Bank.
6. Levine, R., N. Loayza, and T. Beck (2000) Financial intermediation and growth: Causality and causes, Journal of Monetary Economics, 46, 31–77.
7. Căpraru, B. (2014) Activitatea bancară. Sisteme, operațiuni și practici, CH Beck, Bucharest, 2014.
8. Soedarmono, W., Fouad, M., Amine T. (2013) Bank competition, crisis and risk taking: Evidence from emerging markets in Asia. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 23: 196–221.
9. Офіційний сайт International Monetary Fund URL: <https://www.imf.org/en/Countries> (дата звернення: 14.05.2021).
10. Офіційний сайт Bank for International Settlements URL: <https://www.bis.org/statistics/bankstats.htm?m=6%7C31%7C69> (дата звернення: 14.05.2021).
11. Asia finance 2020 framing a new asian financial architecture URL: https://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/global/en/files/archive/2013/Asia_Finance_2020.pdf (дата звернення: 14.05.2021).
12. Офіційний сайт Global Banking Directory (2020) The largest banks and banking groups in the world in terms of volume of the market URL: <https://banksdaily.com/topbanks/World/total-assets-2020.html> (дата звернення: 14.05.2021).
13. International Monetary Fund. The Impact of the Global Financial Crisis on Banking Globalization. 2020. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2020/wp14197.pdf> (дата звернення 15.05.2021).

REFERENCES:

1. Fu X.M., Lin Y.R., Molyneux P. (2015) Development of the Asia Pacific Banking System. In: Bank Competition, Efficiency and Liquidity Creation in Asia Pacific. Palgrave Macmillan Studies in Banking and Financial Institutions. Palgrave Macmillan, London. https://doi.org/10.1057/9781137533845_2
2. Okuda, H. (2000) The production technology of Philippine domestic banks in the pre-Asian Crisis Period: Estimation of the cost functions in the 1990–96 period, Working paper, Hitotsubashi University.
3. Leightner, J.E. (1999) The Achilles' heel of Thailand's financial market, in Tsu-Tan Fu, Cliff J. Huang, and C.A. Knox Lovell, ed.: Economic Efficiency and Productivity Growth in the AsiaPacific Region, (Edward Elgar Publishing, Northampton, MA).
4. Huang, C.J., T.T. Fu, and M.Y. Huang (1999) Cost efficiency of the farmers' credit unions in Taiwan, in Tsu-Tan Fu, Cliff J. Huang, and C.A. Knox Lovell, ed.: Economic Efficiency and Productivity Growth in the Asia-Pacific Region, (Edward Elgar Publishing, Northampton, MA).
5. Classens, S., and T. Glaessner (1998) Internationalization of financial services in Asia, Working paper, World Bank.
6. Levine, R., N. Loayza, and T. Beck (2000) Financial intermediation and growth: Causality and causes, Journal of Monetary Economics, 46, 31–77.
7. Căpraru, B. (2014) Activitatea bancară. Sisteme, operațiuni și practici, CH Beck, Bucharest.
8. Soedarmono, W., Fouad, M., Amine T. (2013) Bank competition, crisis and risk taking: Evidence from emerging markets in Asia. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 23: 196–221.
9. Official site International Monetary Fund. Available at: <https://www.imf.org/en/Countries> (accessed 14 May 2021).
10. Official site Bank for International Settlements. Available at: <https://www.bis.org/statistics/bankstats.htm?m=6%7C31%7C69> (accessed 14 May 2021).
11. Asia finance 2020 framing a new asian financial architecture. Available at: https://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/global/en/files/archive/2013/Asia_Finance_2020.pdf (accessed 14 May 2021).
12. Official site Global Banking Directory (2020) The largest banks and banking groups in the world in terms of volume of the market. Available at: <https://banksdaily.com/topbanks/World/total-assets-2020.html> (accessed 14 May 2021).
13. International Monetary Fund. The Impact of the Global Financial Crisis on Banking Globalization (2020) Available at: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2020/wp14197.pdf> (accessed 15 May 2021).